

Jornades d'Accessibilitat i Diversitat a la Cultura

— Museus i Arts Escèniques —

Organització:

G CONSELLERIA
O FONS EUROPEUS,
I UNIVERSITAT I CULTURA
B DIRECCIÓ GENERAL
/ CULTURA

29 i 30 de novembre de 2021
Arxiu del Regne de Mallorca

Presentació

Quan la diversitat és la norma i no l'excepció

Des de la Direcció General de Cultura de la Conselleria de Fons Europeus, Universitat i Cultura consideram necessari establir ponts entre el sector cultural i el sector social. Uns ponts que ens ajudin a enriquir i ampliar la mirada envers la diversitat. Aquestes Jornades de treball que us proposam no són només un espai de formació unidireccional, sinó un espai de trobada de professionals on reflexionar envers a la diversitat i l'accessibilitat per compartir-hi coneixements i experiències referent a això. Una oportunitat d'enriquiment personal i professional, on vos convidam a recórrer acompanyats el camí cap a la inclusió. Per a aconseguir-ho, la formació n'és una eina indispensable.

El projecte de Decret de regulació de l'accessibilitat universal en els espais d'ús públic de les Illes Balears, de juliol de 2020, té per objecte establir les mesures i els requisits perquè els espais d'ús públic siguin practicables, utilitzables i comprensibles per totes les persones de manera còmoda, segura i autònoma. D'acord amb la Llei 8/2017, de 3 d'agost, d'accessibilitat universal de les Illes Balears, s'avança de manera efectiva en la implantació de la cadena d'accessibilitat, entesa com la capacitat de tota persona d'aproximar-se a qualsevol espai, entorn o recinte, accedir-hi, usar-lo, interactuar-hi, comprendre'l i sortir-ne, amb independència, facilitat i continuïtat.

És en aquest marc en el qual hem detectat una demanda i una mancança de formació del sector cultural envers la planificació dels aspectes relatius a l'accessibilitat universal, com a elements indispensables per a la integració que són, dels seus espais i programacions. Per aquest motiu proposam unes jornades adreçades a professionals dels equipaments culturals i de les entitats socials. Una primera trobada per respondre aquelles qüestions més generals que ens serviran de context per anar oferint progressivament eines, metodologies i experiències inspiradores relacionades amb l'accessibilitat. L'objectiu és que tant els professionals com els seus espais se sentin preparats per acollir col·lectius amb necessitats específiques i se sentin acompanyats pels seus col·legues de professió i pel sector social.

Objectius

- Donar a conèixer l'accessibilitat universal, sensibilitzar-se en aquesta i posar en valor la seva importància.
- Oferir formació de les eines específiques en matèria d'accessibilitat per als equipaments culturals.
- Encoratjar, per mitjà del coneixement, a planificar l'accessibilitat universal als espais culturals.
- Facilitar la posada en contacte amb el sector social com a principals assessors en la matèria.

Programa

Dilluns 29 de novembre

Fem un Museu per a tothom!

9.25 h **Inauguració de les Jornades** a càrrec del sr. Miquel Company, conseller de Fons Europeus, Universitat i Cultura del Govern de les Illes Balears.

9.30h **"Què entenem per accessibilitat universal? Per què és important? Per on començar? Deures, motivacions i reptes de futur".**

Ponent: Ana Moreno, coordinadora general d'educació del Museo Nacional del Prado (45 min).

10.15h **"Accessibilitat als Museus: què? qui? com? Camins per recórrer. Incidència en l'accessibilitat sensorial, un gran desconegut".**

Ponent: Andrea Granell, professora del departament de Didàctiques Aplicades de la Universitat de Barcelona i coordinadora de l'assignatura "Museus i Accessibilitat" en el Màster de Gestió del Patrimoni Cultural i Museologia (45 min).

Pausa

11.30h **"Decàleg dels Museus per treballar l'accessibilitat cognitiva".**

Ponent: Óscar García, Plena Inclusión Madrid (45 min).

12.15h **"Som i treballam per a les persones".**

Testimonis en primera persona de diferents col·lectius de persones amb vulnerabilitat sobre les dificultats que es troben per gaudir i ser part activa de la cultura. Hi participen entitats representants de la Taula de Mallorca per a l'Accessibilitat Universal: Carmen Soler, Once, Alessandro Marinelli, Predif, Julio Antonio Segura Campins, Coordinadora Balears de Persones amb Discapacitat i Raquel Conti Artigues, Esment Guies.

Moderador: Catalina Amer, periodista i responsable de comunicació de Coordinadora Balear de Persones amb Discapacitat (30 min).

Experiències inspiradores, construïm futur

13h **"El pla d'accessibilitat universal del Museu d'Història de Manacor, un referent a les Illes".**

Ponents: Magdalena Salas, directora del Museu d'Història de Manacor i Maria José Rivas, redactora del pla d'accessibilitat (20 min).

13.30h **"Inclusió als petits grans museus, perspectives polièdriques".**

Ponent: Eva Pascual, conservadora del Museu del Joguet de Catalunya-Figueres (20 min).

Programa

Dimarts 30 de novembre

Aixequem el teló a la diversitat!

9.30h **"Teatres i auditoris com a mirall de la societat. Diversitat a platea i a escena. Què entenem per teatre inclusiu? Deures, motivacions i reptes de futur".**

Ponent: Inés Enciso, directora artística del Festival "Una Mirada Diferente" del Centro Dramático Nacional (45 min).

10.15h **"Recursos d'accessibilitat per a la inclusió en arts escèniques. Per on comencem?"**.

Ponent: Javier Jiménez, director d'Aptent i del projecte Teatros Accesibles (45 min).

Pausa

11.30h **"Petites grans idees: com aconseguir molt amb molt poc. Sessions relaxades, obrim els assajos i comunicam l'accessibilitat".**

Ponent: Sonia Gainza, directora d'Aproa Cultura (20 min).

12h **"Som i treballam per a les persones".**

Testimonis en primera persona de diferents col·lectius de persones amb vulnerabilitat sobre les dificultats que es troben per gaudir i ser part activa de les arts escèniques. Hi participen entitats representants de la Taula de Mallorca per a l'Accessibilitat Universal: Francisco José Cercadillo Becerra, Fundació Aspas, Jaume Galindo, Associació Asperger de Balears i Bàrbara Suau de Pinyol Vermell, grup de Teatre d'ASPACE.

Modera: Claudia Torner, coordinadora d'Aproa Cultura (30 min).

Experiències inspiradores, construïm futur

12.30h **"Festival Simbiòtic. Programant teatre inclusiu accessible".**

Ponents: Ana Candela i Jose Javier Díez, codirectora i coordinador d'accessibilitat del Festival Simbiòtic (20 min).

13h **"Què hem de contar? La responsabilitat des de la creació a ampliar la mirada del públic".**

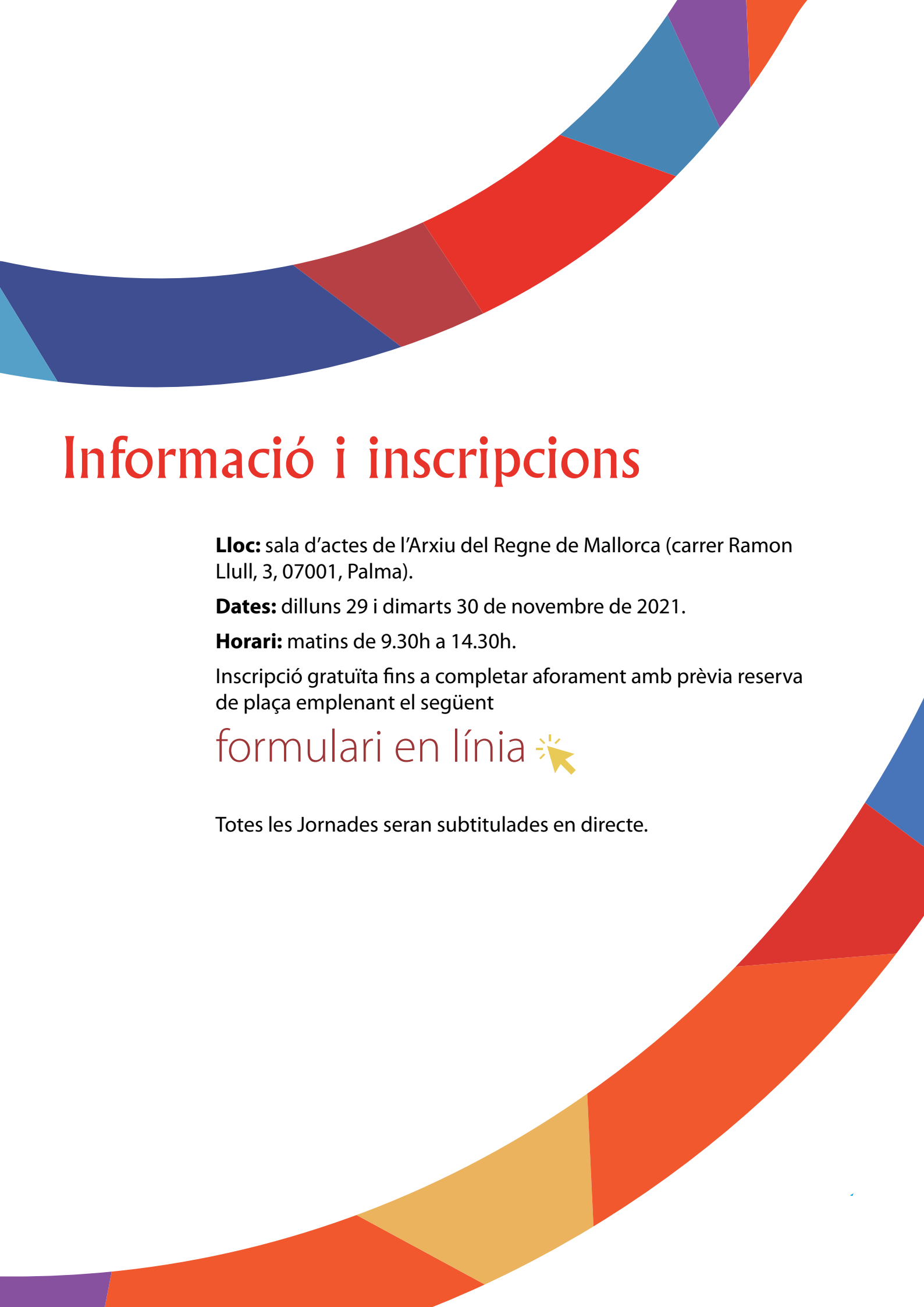
Ponent: Catalina Florit, dramaturga, directora i actriu (20 min).

13.30h **"Estepa Teatre i la seva participació a L'Altre Festival amb 'Viatges Estel·lars'".**

Ponents: Bàrbara Nicolau, directora; Arcen Torres, actriu i Nena Perelló, actriu, familiar i voluntària des dels inicis de l'associació (20 min).

13.50h **Cloenda de les Jornades** a càrrec de la sra. Catalina Solivellas, directora general de Cultura del Govern de les Illes Balears.

Informació i inscripcions

Lloc: sala d'actes de l'Arxiu del Regne de Mallorca (carrer Ramon Llull, 3, 07001, Palma).

Dates: dilluns 29 i dimarts 30 de novembre de 2021.

Horari: matins de 9.30h a 14.30h.

Inscripció gratuïta fins a completar aforament amb prèvia reserva de plaça emplenant el següent

formulari en línia

Totes les Jornades seran subtitulades en directe.

Ponents

Dilluns 29 de novembre

Ana Moreno, coordinadora general d'educació del Museo Nacional del Prado

La seva trajectòria professional sempre ha estat vinculada a l'àmbit de l'ensenyament de l'art, de l'educació en els museus i la gestió cultural. Fins al mes de febrer de 2018 ha estat directora de l'Àrea d'Educació del Museo Nacional Thyssen-Bornemisza. La relació amb el Museo Thyssen-Bornemisza es va iniciar el 1995 amb el disseny dels primers programes educatius. El 2017 va treballar en el primer projecte comissarial dissenyat des de l'àrea d'educació del Museo Thyssen-Bornemisza, l'exposició *Lección de Arte* (2017-2018). Des de març de 2018 està treballant en el disseny d'una nova estratègia educativa per al Museo Nacional del Prado. Coordina el disseny i la gestió dels programes educatius per a escolars i docents, els programes orientats a apropar el museu i les seves col·leccions a tots els públics, els continguts i projectes educatius en línia, els programes per a públics amb necessitats especials, l'acció cultural, projectes deslocalitzats i de comissariat educatiu.

Andrea Granell, professora del departament de Didàctiques Aplicades de la Universitat de Barcelona

Doctora en Psicologia i Màster en Producció i Comunicació Cultural, especialitzada en estudis d'avaluació i projectes d'accessibilitat a museus. Durant els seus 10 anys d'experiència, ha treballat a nivell local i internacional (Boston i voltants), on ha pogut aprendre i col·laborar amb empreses especialitzades en estudis de públics tant de l'àmbit privat com del sector públic. També ha assessorat diferents tipus de museus (grans i petits) i ha realitzat diferents tipus d'avaluació (prèvia, formativa i summativa).

Ha donat suport i eines per a la millora de l'accessibilitat als museus, no només la física, sinó també l'accessibilitat en la comunicació i a nivell sociocultural. Continua apassionada per aprendre cada dia dels grups de treball consultius locals i internacionals, dels quals és membre: Taula Museus i Accessibilitat (Barcelona) i Foro de Estudios de Públicos (Mèxic).

Des del curs 2017-18, és professora associada del Departament de Didàctiques Aplicades, combinant la pràctica professional amb l'acadèmica. Imparteix docència a màsters en educació: màster d'Educació Interdisciplinària de les Arts i màster en Formació del Professorat de Secundària. Coordina l'assignatura "Museus i Accessibilitat" en el màster de Gestió del Patrimoni Cultural i Museologia.

Óscar García, Plena Inclusión Madrid

Coordinador de projectes d'accessibilitat i lectura fàcil a Plena Inclusió Madrid i project manager del projecte europeu Erasmus + Train2Validate.

Llicenciat en Periodisme i postgrau en Accessibilitat Universal i Disseny per a Tothom.

Autor de llibres i capítols de llibres especialitzats sobre lectura fàcil, formador de adaptadors i professor extern en postgraus d'accessibilitat universal.

Adaptador a lectura fàcil de nombroses obres, entre elles, fullets per al Museo del Prado i Museus Estatals.

Membre del grup de treball que va redactar la norma UNE 153101 EX de lectura fàcil.

Magdalena Salas, directora del Museu d'Història de Manacor

És llicenciada en Geografia i Història per la Universitat de Barcelona amb l'especialitat d'Arqueologia. Va dur a terme estades de recerca a la Universitat de Cagliari (Sardenya) i a la Universitat de Reading (Anglaterra).

Ha treballat per al Consell de Mallorca, l'ajuntament de Palma, l'ajuntament de Calvià, l'ajuntament d'Artà i Caja Madrid, desenvolupant projectes d'investigació arqueològica.

Des del juny de 2001 fins a l'actualitat és funcionària de l'ajuntament de Manacor amb el càrrec de tècnica de Patrimoni i directora del Museu d'Història de Manacor.

Maria José Rivas, redactora del pla d'accessibilitat

Llicenciada en Història i ha desenvolupat el seu treball en el camp de l'arqueologia. En els últims 5 anys ha treballat per al Museu d'Història de Manacor, exercint diverses funcions; entre elles cal destacar que va formar part de l'equip que va redactar el Pla d'accessibilitat de l'esmentada institució en el 2021. Ha cursat un Postgrau en Direcció estratègica de museus i centres patrimonials a la Universitat de Girona. Actualment treballa com a autònoma en el camp de l'arqueologia i també com a consultora/assessora de museus.

Eva Pascual, conservadora del Museu del Joguet de Catalunya-Figueres

És historiadora de l'art i museòloga. S'ha especialitzat en museologia i conservació preventiva, com també en mitjà social (social media) i captació de fons, i darrerament en direcció estratègica de museus. La seva activitat professional s'ha desenvolupat en diferents museus i entitats culturals. Va treballar a la Secció de Difusió i Exposicions del Servei de Museus de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya entre 1991 i 1996 i ha col·laborat amb l'ICUB (Institut de Cultura de Barcelona), el Museu Diocesà de Barcelona, el Museu Episcopal de Vic, el Museu Etnològic i de Cultures del Món de Barcelona, com també en el Museu de les Arts Decoratives de Barcelona, el Museu d'Història de Barcelona i el Museu del Monestir de Pedralbes en les àrees de col·leccions. Ha estat directora de la revista *Estudi del Moble* entre 2012 i 2015 i col·laboradora de Parramón Ediciones, editorial amb la qual ha publicat vint llibres de tècniques artístiques i de conservació i restauració, traduïts a deu idiomes.

Des del 2015 és conservadora al Museu del Joguet de Catalunya, posició des de la qual ha impulsat i gestiona diversos projectes, entre ells, l'adhesió del Museu al programa Apropa Cultura l'any 2018.

Dimarts 30 de novembre

Inés Enciso, directora artística del Festival "Una Mirada Diferente" del Centro Dramático Nacional

Creadora i co-directora del Festival "Una mirada diferente" del Centro Dramático Nacional, guardonat amb el Premi Plena Inclusión 2015 i el Premi Especial de la Unión de actores en Teatro.

L'any 2017 va ser la responsable del càsting i el coach d'interpretació de la pel·lícula *Campeones* de Javier Fesser.

És membre de la Comissió d'Inclusió de la Red Española de Teatros, Auditorios, Circuitos y Festivales de titularidad pública i imparteix la formació "Cultura i diversidad" a diferents països d'Iberoamèrica.

L'any 2019 va ser reconeguda amb la Medalla d'Or de la Creu Roja Espanyola.

En l'actualitat s'encarrega de la coordinació del Projecte de Residències de l'Acadèmia de Cine i l'Ajuntament de Madrid i és Assessora d'Inclusió i Accessibilitat en el Centro Dramático Nacional.

Javier Jiménez, director d'Aptent i del projecte Teatros Accesibles

Va estudiar enginyeria de telecomunicacions a la Universitat Carlos III de Madrid, i més tard va completar la seva formació amb un Màster en Telemedicina i Bioenginyeria i un altre en Accessibilitat per Smart City.

A l'inici de la seva carrera, va treballar durant 6 anys com a investigador en el Centro Español del Subtitulado y la Audiodescripción, en l'àmbit de l'accessibilitat a la comunicació.

L'any 2011 va creuar el pont entre el món acadèmic i l'empresarial i va esdevenir un emprenedor social. És cofundador d'Aptent Soluciones, empresa que té com a objectiu apropar la cultura i l'educació a totes les persones.

A més de prestar serveis d'accessibilitat a la comunicació, Aptent aposta per la R + D per facilitar l'eliminació de barreres. L'eina STARTIT (per oferir accessibilitat al teatre) o l'app MÍNIM (per auto-entrenament de la discriminació auditiva) són algunes de les solucions tecnològiques que han desenvolupat en els últims anys.

Aptent és l'empresa impulsora de el projecte TEATRO ACCESIBLE, on s'han adaptat més de 1.000 funcions, facilitant que més de 10.000 persones amb discapacitat sensorial i grans hagin pogut gaudir de teatre en igualtat de condicions. Aquest projecte va rebre el premi CERMI l'any 2013.

Sonia Gainza, directora d'Apropa Cultura

Llicenciada en gestió d'empreses i amb estudis superiors de música. Amb experiència en empresa privada i en empresa pública en 4 sectors: distribució (comercial i discogràfica), social, educació i cultura. Aquests quatre eixos estan en el seu ADN, i han estat les llavors per a la creació d'Apropa Cultura. Apassionada per les persones i la innovació, motivada per tornar a la societat part del que ha rebut d'ella i per construir un projecte sòlid, en què tothom participi i tots es beneficiïn del seu resultat. Amb durada en el temps i escalabilitat.

Amb la creença que la col·laboració públicoprivada és possible, i amb la necessitat d'impulsar polítiques més transversals i eficaces entre cultura, social, educació i salut, Apropa Cultura neix l'any 2006 amb la voluntat de millorar la vida de les persones en situació de vulnerabilitat a través de la cultura. Obren les portes de teatres, museus, auditoris i festivals de tot Catalunya, perquè aquests col·lectius tinguin accés a la seva programació habitual.

Són una xarxa inclusiva de programadors culturals que s'uneixen per facilitar l'accés a la cultura a les persones en situació de vulnerabilitat a través de les entitats socials.

Festival Simbiòtic. Ana Candela Campello i Javier Díez Botella, codirectora i coordinador d'accessibilitat de Festival Simbiòtic

Festival Simbiòtic és el primer festival d'arts escèniques accessibles que neix l'any 2016 sota el lema de "només és teatre si és per a tothom". Durant cinc edicions l'objectiu de Simbiòtic ha estat garantir l'accés i la participació de persones amb discapacitat o diversitat funcional a l'art i la cultura com a públics, creadores i tècniques. Per assolir aquest repte, el festival treballa en xarxa amb altres agents culturals, artístics i socials per crear un ecosistema capaç de generar una oferta d'arts escèniques accessibles que permeti la programació estable i estimuli la creació inclusiva.

Catalina Florit, dramaturga, directora i actriu

És una actriu i dramaturga formada a l'Institut del Teatre de Barcelona en la modalitat d'interpretació textual. Completa la seva formació amb un Erasmus de pràctiques a Berlin, amb la companyia de teatre de carrer amb màscares i documental Theater Fragile, on el 2012 treballa com a assistent en la direcció i dramaturgia del projecte Home (estrena a Detmold Strassentheater Festival) basat en els diferents conceptes de "Llar" de persones entrevistades; a partir d'aquí es comença a interessar pel teatre de recerca, que seguirà desenvolupant fins al dia d'avui. En tornar, crea juntament amb Jaume Madaula la companyia Afel Teatre, on escriu i actua en els espectacles: *Monstres, Dones de Palla*, i més recentment la peça *Batec*, en forma de trilogia amb la suma d'*Homenatge* (guanyadora del Píndoles), *Llum* (guanyadora del Teatre de butxaca) i *Amèrica*.

Col·labora com actriu amb Toni Gomila i la seva companyia Produccions de Ferro, en els muntatges *Infinir*, *Peccatum*, *I de Filippo*, *Rostoll Cremat* i més recentment *Aquell Carrer*.

És dramaturga, juntament amb Joan Aguiló, del projecte d'Art urbà a partir de la identitat local Herois Anònims, primers artistes residents d'intercanvi, desenvolupant un mes de feina a la Hammana Artist House del Líban, i un altre al Teatre Lliure centrats en la comunitat gitana del barri de Gràcia. El mateix projecte havia estat desenvolupat amb anterioritat a Lübeck (2015), Moisling (2016), el camp de refugiats palestins Borj el Barajneh de Beirut (2017), i la fundació Vicenç Ferrer de l'Índia (2017).

Des del 2013 és professora titular de l'escola municipal de Teatre de Palma, i des del 2018 encarregada de la coordinació de dramaturgia i direcció de projectes de teatre social i comunitari, que ha derivat en les peces *Identitat*, *Com estàs?*, *Creences*, *Interior i exterior*.

El 2019 ha estat responsable de la creació i coordinació de la nova àrea de dramaturgia del Teatre Principal de Palma (que inclou també un programa de residència) i des del 2020 ho és del Centre de creació dramàtica Espai El TUB.

Actualment dirigeix l'obra *Jutipiris* de Manel Ismael Serrano.

Estepa Teatre. Bàrbara Nicolau, directora; **Arcen Torres**, actriu i **Nena Perelló**, actriu, familiar i voluntària des dels inicis de l'associació

La companyia té una trajectòria de gairebé vint anys que s'inicia des del naixement de l'Associació Estel de Llevant- associació de la comarca de Llevant que té la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones amb alguna problemàtica de Salut Mental, i que existeix gràcies a la implicació i la il·lusió de tot el col·lectiu: usuaris, familiars, voluntaris i professionals.

És des d'aquesta diversitat que es crea aquest grup singular i obert a la comunitat.

Un projecte que comença gràcies al moviment del voluntariat i que més tard ha pogut comptar i compta amb directors professionals.

Al llarg d'aquests vint anys la companyia ha ofert una representació anual amb estrena al Teatre de Manacor: des d'obres més clàssiques fins a obres de creació col·lectiva. Des de fa uns anys ha començat a fer gira pels teatres de l'illa: Teatre de Son Servera, Vilafranca, Capdepera. Al Teatre Principal, també hi ha trepitjat l'escena dins el marc de la Fira del Teatre Amateur.

A més a més, també s'han volgut acostar a altres col·lectius marginats i per això fa un any varen decidir fer teatre a la presó de Palma.

Des de fa uns anys participen sempre que poden de l'Altre Festival, Festival Internacional d'Arts Escèniques i Salut Mental, a Barcelona, inicialment amb el taller de dansa i després amb obres com: *Un dia d'Estiu*, obra de creació col·lectiva i *Pedra, paper, tisora* i darrerament amb el nou format de ràdio-teatre il·lustrat de *Viatges Estel-lars*.

D'aquests moments tan especials viscuts a Barcelona enregistraren la seva experiència a través del documental "L'altre Mirada".

El darrer projecte ha sorgit fins i tot en temps difícils de pandèmia i restriccions. S'han hagut de reinventar, i *Viatges estel-lars*, que inicialment havia de ser una obra teatral com solen fer cada any, s'ha transformat en un projecte de ràdio-teatre-il·lustrat, on hi han participat vint artistes, entre actors i pintors, compartint històries de vida entorn dels viatges viscuts.

I el viatge continua, des de l'estima, des de la passió que senten pel què fan i la creença ferma que l'art és transformador i sanador.

Jornades d'Accessibilitat i Diversitat a la Cultura

Organització:

G CONSELLERIA
O FONS EUROPEUS,
I UNIVERSITAT I CULTURA
B DIRECCIÓ GENERAL
/ CULTURA